

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An quidquid persimoniam, vel datur, vel recipitur, sit restitutioni
obnoxium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Limitatio superioris dicitur. pauper non fit dignus, nulla tamen fit meritum iactura. Et ideo quamquam eadem dignitas ignoretur, nihilominus spontanea est misericordia. Hoc in quotidianis elemosinis astruxerim, nam si insignis impostor eximiam, uel sanctitatem, uel necessitatem effugeret, ut graue aris pondus exprimeret, crediderint talem pessimum ad restitutionem teneri, nam tunc ingens elemosina illa non esset censenda spontanea, sed per fraudem extorta. Soluta ergo restant argumenta in contrarium. Conceditur. n. talem hypocritam deceptorum esse, & quodammodo falso titulo, qui in eo scit corrasisse elemosinas, sed negatur nihilominus propter rationes dictas, dominum non acquisiuisse, quoniam ultro nec in illum translatum est. Neque simile est, quando una persona pro altera supponitur. Si. n. quis mihi diceret esse Petrum, cui ideo tribuerem, quod non nisi Petro lagirer, si non est Petrus, non tenet datio, sicut non teneret matrimonium. Error autem in moribus, aut in bonis fortunae non habet eandem efficaciam ad elidendum contractum.

QVAESTIO VIII.

DE RESTITUTIONE SIMONIAE, & poena simoniaci.

ARTICVLVS I.

Vtrum quicquid per simoniam, uel datur, uel recipitur, sit restitutioni obnoxium.

Postrema demum quaestio de simonia, ut restitutionem, ac reliquas poenas exploret oportet. Apparet namque non esse necessarium, ut quisquis per simoniam praesentia aliqua aut dignitate potitur, debeat illam relinquere. Sunt. n. spiritualia quaedam, quae semel obtenta abijci nequeunt, ut characteres, qui per sacramentalis consecrationes imprimuntur, ergo illi licet simoniace acquirantur, non sunt restituendi. Secundo: Contingit episcopum simoniace esse promotum, cuius subinde poena est suspensio, & tamen ipsum subdito sub anathemate inbere, ut a se ordines suscipiat, qui ideo videtur ad

obedientiam obligari, nemo tamen ab eo, qui potestatem non habet conferendi inuenta re debet recipere, ergo episcopus per debitum simoniace ab illa episcopali potestate non suspenditur. Tertio: Nemo pro illo delicto puniendus uent, quod se neque sciente, neque uolente factum est, siquidem poena soli uoluntario delicto debetur. Contingit autem non nunquam, ut quis spirituale quidpiam accipiat alijs clam ipsum id procurantibus, ergo non est quod ille debeat collatione sibi facta priuari. Quarto: Nemo pro sua culpa debet commodum reportare: vsu in uentre affolet, ut si simoniacus id, quod sic acquisiuit resignaret, in rem eorum cedere, qui fuerunt simoniace participes, ut potestatem praelatus aut totum collegium, cui facienda est restitutio, in simoniam conferat. Ergo tali euentu nulla est restitutio facienda. Quinto: Dum quis per simoniam ad solemne uotum religionis admittitur, non potest ab eodem se uoto religere, ergo ab eius restitutione, quod per simoniam adeptus est, absoluitur. Sexto: Extremior poena in hoc seculo non debet pro intimo cordis motu infligi, quippe qui soli Deo patet. Accidit autem simonia non solum foris in opere, uerum & inus corde, qua ratione, ut supra paruit, uoluntate definitur, ergo eiusmodi simonia nulli est restitutioni obnoxia. Septimo: arguitur. Multo plus est ad aliorum promotionem, quam in susceptis permanere. Quandoque autem cum simoniace si dispensatione ut, ab sublimiora euectur, ergo non semper debent susceptus ordines. In contrarium est sententia illa canonis, si quis episcopus. i. q. i. Qui ordinatus est nemo ex ordinatione, uel promotione, quae est per negotiationem facta proficiat, sed sit alienus a dignitate, uel sollicitudine, quam per simoniam acquisiuit. Ad quaestionem unica conclusionem respondeatur. Quicquid per simoniam acquisitum est, siue pecuniario prius, siue munere alieno perinde ualente, restitutioni subiectum est, uel licet, neque qui spirituale emit, retinere illud potest, neque pretium ille, qui uendit. Probatur conclusio, primo id retinere potest, quod contra uoluntatem Domini acquisiuit, ut si dispensator res heri sui distraheret, neque ipse possit retinere prius, neque res emptores retinere.

Domus autē, cuius dispensatores sunt ecclesiariū præfici: lege cauti, ne spiritalia: quæ gratis ipsis in commune bonum collata sunt pretio distribuere, secundū illud Mat. 10. Gratis accepistis gratis date. Ergo si pretio eodem spiritalia dispensantur, neque venditor pretium, neque emptor spiritalia retinere potest. Circa hanc conclusionem, cum eius, quæ S. Th. est probatio, primum dubium est, quo iure vigorem habeat veritatis, diuisione & naturali, an vero solo pontificio. De hoc nanque nulla extat dubitatio, totum enim canonicum ius id concludit ut patet canone citato. Si quis episcopus, vbi qui dignitatem per simoniam emittit, ab eadem iubetur esse alienus: & can. presbyterum. ea. cau. & q. quam per pecuniā ecclesiam obtinuerit, priuari ea iubetur. Et vice versa, c. de hoc. de simonia. Reges qui pretium, vt in electionem consentirent acceperint, idem pretium restituere coguntur. Et in Extraua. Marini V. quæ extat inter acta concilij Constantiensis, sessione 43. sancitum est, ut electiones, postulationes, & quauis prouisiones simoniacæ nullæ sint in ipso iure. Vnde fit, ut neque præbendæ, neque pretium pro ipsis pensionum retineri valeat. id quod & Paulus II. in sua extraua. cum detestabile constantissimum esse voluit. Preter quæ quod eiusmodi simoniaci prælati perpetuæ damnationi perpetue adiguntur, & excommunicati ab ordinis officijs suspenduntur: vt patet ibidem & can. Si quis dator, & can. Si quis episcopus l. q. 3. Quin vero mediatores, & intercurrentes, ac procuratores omnes excommunicantur ibidem. Vtrum vero iure etiam naturali, ac perinde diuino utraque restitutio, scilicet tam præbendæ, quam prælij sit iusta, ambigitur. Et quidem quod qui sacerdotium vendidit, ad prælij restitutionem teneatur, manifeste ex naturali, diuinoque iure colligitur. Nam cum spirituale non sit natura sua vendibile, sed gratis dari iustum, vt per verbum Christi proxime citatum constat, palam est, iniuste recipi, sicuti de usuraria pecunia supra mentiatum est. Quod autem ille q. præbendam vel quidpiam spirituale pretio recipit, teneatur diuino naturalive iure illud relinquere, nulla videtur ratio conuincere: nam ut in exemplo conclusionis persistamus, bi-

fariam, dispensator potest res domini cōtia eius voluntatem alienare. Vno modo, quia dominus nullatenus id præcipit, & tunc iure naturæ ille, cui hæc traditur, nõ acquirit dominium. Alio modo, qui hærus præcipit, ut gratis debetur: verbi gratia, pauperibus distribuatur frumentum. Et tunc etsi dispensator id pauperibus diuendens teneatur pretium reddere: tamõ pauperes, q. gratis erant accepturi, etsi qd. piam pretij, rependant, nullatenus tenentur res ipsas restituere. Pari mō. Dominus præcepit dispensatoribus suis spūalia gratis distribuere: ergo qui idonei erant, et si emerint, non tenentur id quod emerunt, restituere iure diuino, neq. naturali, sed ratione ecclesiastici iuri cassantis huiusmodi prouisiones. Id quod exemplo usuræ confirmatur. Et enim quauis qui dat ad usuram, restituere sit obligatus, qui tamen pro mutuo usuram soluit, nõ tenetur. His rationibus probabile forte quibusdā fiat in iure diuino, & naturali non fundari, ut emptor spiritalium teneatur illa restituere. At vero secus res habet, nam in primis D. Tho. & doctores ex illo diuino iure, Gratis accepistis, gratis dare, inferunt, spiritalia empta esse resignanda, immo non Doctores modo, uerum & iura ipsa. Demonstratur ergo non modo pretij, uerum & spiritalium restitutionem fundamentum a iure diuino ducere, licet parum differenter. Spirituale non solum vendere, uerum & ipsum emere, est simoniacæ, ergo in iure naturæ eius fundatur restitutio, probatur antecedens. Spirituale est mera gratia Dei, gratia autem non modo gratia esse desinit, quia non gratis datur, sed quia non gratis recipitur, ut probe Leo Papa adnotauit in ca. Gratia. 1. quæst. 1. ubi ait. Gratia si non gratis datur, uel recipitur, gra non est. Et Urbanus c. Saluator, l. q. 3. dicit. Qui Dei dona, q. gratias accipiuntur, ut gratis dentur pp. tua locra uendit, uel emit cum si mo ne donū Dei possideri pecunia existimat. Immo Si q. in hoc prius, q. spirituale emere uoluit contra spiritus sancti gratiā atq. adeo contra ius diuinū peccauit, licet postea eadē gratiā uedere cogitaret. Neq. solum gratia emptio diuino iuri aduersatur, uerū & cōtra ipsam est res naturalis, nā gratia non pretio, sed gratis possideri debet. Itaq. & si Christus un. dixerit

Emens spūalia iure diuino. Ratione facti.

Gratis

Dubiu.

Paul. 2.

Qui factio uenit, diuino ac naturali iure tenetur restituere pretium.

Gratis accepistis gratis date, in eo tamen quod dixit gratis date, intellexit quod omnes gratis debent accipere. Vnde non minus iniuriam infert, qui emit, quam qui vendit: nam vult Deus gratiam suam sibi soli debere: & qui emit proficitur, se non a Deo ipso sed a venditore recipere. Quo circa non solum vendere, verum & emere, quia est contra diuinam gratiam, peccatum est, vt supra diximus, contra religionem. Atque in hoc simonia ab usura differt. Usura. n. solum prohibetur in bonum proximi: puta ad cauendum iustitiam, ne pretium pro eo quod non est vendibile, recipiatur: quare usura solum ex parte accipientis, & non ex parte dantis est iniustitia. In simonia vero ex utraque parte peccatur contra religionem, & contra Dei iustitiam quippe, qui non tantum dispensationibus suis iussit gratis illa donare, verum etiam cunctis inhiuit, ne aliter quam gratis illa reciperent, vtili ratione confiterentur a solo se Deo suscipere. Et per hoc liquet eorum argumentorum solutiones, quae proxime faciebamus. Igitur si spiritalia emere simonia est contra ius diuinum & naturale: nempe contra rationem gratis, & ideo ibidem iactum est restitutionis spiritalium fundamentum, Diximus iactum fundamentum: quoniam modo id solum constitutum, quod tam emptio quam venditio sit iure naturali, ac diuino simonia: an vero eodem iure impediatur translatio tam per abendam, quam dominij pretij, vt restitutio ipsa perinde atque in usura sit de iure diuino, in responsione sexti argumenti inter enarrandum ca. mandato de simonia, dilucidabitur. Post haec ad penultimam conclusionis intelligentiam recollenda est sicuti vsura, ita simonia celebris distinctio in realem, & mentalem. Simonia realis est illa, quae pacto fit vel expresso vel tacito, hoc est nuntius significato. Quamuis nisi postea te uera sequatur executio pacti, hoc est, si non soluatnr constitutum pretium tunc venditor ad nullam in conscientia restitutionem teneatur, vt de vsurario etiam diximus, quoad quidem nihil recipit. Vtrum vero qui praebendam recipit, teneatur illam resignare, statim examinabitur. Simonia uero mentalis est internum propositum & intentio dandi, aut recipiendi in spiri-

tuale pro temporali ad cuius percipiendam intellectum ad id recurrit, quod libro 6. de usura mentali diximus. Est enim lubrica fallaxque illa regula, quod principaliter intendatur pretium, aut minus principaliter: sed est philosophico more ex obiecto mens perpendenda, nimirum vtili praecise mentalis simonia censetur, cuius obiectum est simonia realis scilicet intentio dandi recipiendi spiritalia pro pretio temporali. Vnde si quis episcopo ex sua liberalitate ad conciliandum eius amicitiam seruit, & certus sit neque se recepturum neque episcopum largiturum pro seruitio, sed speret, quod si eius amicus forte id gratis dabit, cuius ipse est dignus, nulla est mentalis simonia, quia obiectum ipsum scilicet, dare ratione amicitiae, nulla est simonia realis. Neque si cogitet dare aliquid liberali, honestaque datione, quasi gratias referens, aut quasi aliquid ex laudabili consuetudine debitum. Neque vice versa si episcopus taliter intendat recipere. Colligit autem Caetan. in sua Summa, trinam simoniae speciem. Prima consistit in sola intentione, absque vilo opere, nempe cum quis mente decreuit spirituale vendere, aut emere, quam quidem certissimum est non esse poenis iuris obiectum, cum ecclesia de illis non indicet. Secunda vero est de qua Doctores loquuntur, dum quis foris munera offert intentione praua, sed late, dum scilicet celat, qua intentione id facit. Et dum palatus corrupta etiam retentionem quam occultat, spirituale confert. Tertia inquit quando pactum interuenit, sed non mandatur executioni. Immo antequam collatio fiat, vtriusque a procedenti conuentione desistitur. Haec autem non tam mentalis dicenda est, quam relictis nondum perfecta propter quam licet peccatum sit graue, nemo poenas iuris incurrit. Dubium hinc autem non dissimulandum exurgit. Vtrum si cui contingit simonia mentalis absque reali, ita vice versa contingeret realis posset absque mentali. Est verbi gratia, deceptor quispiam atque impostor, qui pretium episcopo pro sacerdotio pollicetur idque instrumento confirmat, absque ulla intentione implendi intentione. Apparet tunc ex vna parte simonia oriri: quando quidem si hoc innotuisset ecclesiae, poenis ille iuris adige-

Soto
de Iure
Legibus
Dicit
13

Distin-
ctio si-
monia.

Solutio adigeretur, expoliareturq; sacerdotio. Ex altera verò nulla videtur simonia: ut pote cum externa operatio ex intentione sit pensanda, à qua speciem sortitur. Dicendum ergo re vera non esse simoniam neque in foro conscientie præbenda donatum teneri eam relinquere: ut Caieta. ait q. 10. primo quolibet. Ecclesia tñ certior rei facta, quia de exterioribus iudicat, legitima præsumptione eū condemnaret. His denique prælibatis, conclusio in primis restitutionem imperans omnem complectitur realem simoniam, ubi pretium vere solutum est. Vbi autè pactū præcessit, sed non sequutum est pretium, iam dictum est venditorem ad nihil teneri, sed solum ad delicti poenitentiam. Vtrum verò emptor teneatur sacerdotium demittere distinguendum est. Si n. ante collationem explicat se pretium non daturum: non dubium, quin collatio si fiat, teneat: neque opus est dispensatione habilem eum reddente ad suscipiendum. Et vsque ad hanc veritatem intelligendum est veridicum illud dictum, cuius modo meminimus. Quòd si pactum nõ mandetur executioni non incurritur in poenas iuris. Si verò sub tali pacto collatio fiat nullatenus hæsitari debet, quin collatio nulla sit, quòd propterea tam asseueranter affirmamus, q. video nõ ullos de hoc deceptos. Et in primis assertio fuit S. Tho. in art. præceden. na ob id conclusò expressit q. si aliquis det se spiritualem pro aliquo temporali obsequio exhibito, vel exhibendo, simonia è. Est ratio est manifesta: nõ illic est expressa emptio, & venditio. Qui enim creditò vendit, verè vendit. Adde, q. collatio nõ dependet ex futuro contingenti, sed supposito pacto, protinus absolute fit. Quare iam indet est simonia, quid quid postea subsequatur: vi delicti siue pretium soluatur, siue secus. Alias nunquam sub pollicitatione committi posset vsura: quòd est falsum. Neq. refert, pactū scripto, & cum iuris solennitate fuerit celebratum, an solo verbo inter duos absq. arbitris; dñmodo fidetia impignores, pollicens se daturū pro præbenda: quòd quidem inde exoritur civilis obligatio, que in alia materia firma esset, & valida: secus, si nõ interueniat talis obligatio: sed aliqua spes fiat alicuius referendæ gratiæ de honestate. De simo-

nia verò mentali obliget ne ad restitutionem, in responsione sexti dicendum est. In erim ergo de reali dicere cõsequitur, cui, quomodoq; sit restitutio faciendâ. Et prius quidem de pretio: mox de præbenda, aut re alia spirituali suscepta. Et quidem quando ante rei spiritualis collationem præcedens pactum dissoluitur, etiam si pretium fuerit solutum, nullum est dubium, quin restitutio eidem sit faciendâ, qui pretium largitus est: siquidem, ut modo dicebamus, ob illam simoniam nemo fit reus poenarum iuris. Confessio est Caietani in sua Summa. At verò si simonia executioni mandata sit, scilicet, collatio tam pretij, quam præbendæ facta, tunc est dubium. Omnes enim in hoc consentire videntur, etiam D. Tho. in solutione quartij; quòd restitutio pretij sit faciendâ vel ecclesiæ, in qua simonia confecta est, aut pauperibus. August. enim, ut habetur cap. Non sanè. 14. quæst. 5. restitutionem male acquiritorum pauperibus adiudicat. cap. verò de hoc, & c. audiuimus de simonia, eiusmodi pretia moniaca ecclesijs restitui iusta legimus.

Caieta

Dubiū S. Tho.

Auguf.

Dubiò Et vsque ad hanc veritatem intelligendum est veridicum illud dictum, cuius modo meminimus. Quòd si pactum nõ mandetur executioni non incurritur in poenas iuris. Si verò sub tali pacto collatio fiat nullatenus hæsitari debet, quin collatio nulla sit, quòd propterea tam asseueranter affirmamus, q. video nõ ullos de hoc deceptos. Et in primis assertio fuit S. Tho. in art. præceden. na ob id conclusò expressit q. si aliquis det se spiritualem pro aliquo temporali obsequio exhibito, vel exhibendo, simonia è. Est ratio est manifesta: nõ illic est expressa emptio, & venditio. Qui enim creditò vendit, verè vendit. Adde, q. collatio nõ dependet ex futuro contingenti, sed supposito pacto, protinus absolute fit. Quare iam indet est simonia, quid quid postea subsequatur: vi delicti siue pretium soluatur, siue secus. Alias nunquam sub pollicitatione committi posset vsura: quòd est falsum. Neq. refert, pactū scripto, & cum iuris solennitate fuerit celebratum, an solo verbo inter duos absq. arbitris; dñmodo fidetia impignores, pollicens se daturū pro præbenda: quòd quidem inde exoritur civilis obligatio, que in alia materia firma esset, & valida: secus, si nõ interueniat talis obligatio: sed aliqua spes fiat alicuius referendæ gratiæ de honestate. De simo-

nia verò mentali obliget ne ad restitutionem, in responsione sexti dicendum est. In erim ergo de reali dicere cõsequitur, cui, quomodoq; sit restitutio faciendâ. Et prius quidem de pretio: mox de præbenda, aut re alia spirituali suscepta. Et quidem quando ante rei spiritualis collationem præcedens pactum dissoluitur, etiam si pretium fuerit solutum, nullum est dubium, quin restitutio eidem sit faciendâ, qui pretium largitus est: siquidem, ut modo dicebamus, ob illam simoniam nemo fit reus poenarum iuris. Confessio est Caietani in sua Summa. At verò si simonia executioni mandata sit, scilicet, collatio tam pretij, quam præbendæ facta, tunc est dubium. Omnes enim in hoc consentire videntur, etiam D. Tho. in solutione quartij; quòd restitutio pretij sit faciendâ vel ecclesiæ, in qua simonia confecta est, aut pauperibus. August. enim, ut habetur cap. Non sanè. 14. quæst. 5. restitutionem male acquiritorum pauperibus adiudicat. cap. verò de hoc, & c. audiuimus de simonia, eiusmodi pretia moniaca ecclesijs restitui iusta legimus.

Simo-

nicius post cõdemnatione, re stituere dēt ecclesiæ, vel pauperibus alias ei q. dedit. Rõ pro ximæ a seruo is

Quãdo ante rei spiritualis collatione pactum pcedes dissoluit, restitutio accepti prei facienda est, qui soluit.

Idemq; expressè Cæsar imperator in Authentico de sanctissimis episcopo. Attamen si res penitus incipitur, distinguendum est. Etenim post condemnationem, extra controuersiam faciendam esse constat restitutionem ecclesiæ vel pauperibus, aut quemadmodum Papa iusserit; qm̄ & qui dedit, ob crimen, mulctatur are, quod dedit, & recipit, dominum non acquirit. Veruntamen dum crimen non est delatum, sed in foro conscientie latet, persuadere aliud mihi non possum, quam quod restitutio pretij faciendâ sit eidem, quid dedit. Et ratio est, quod lex poenalis, ut libro 1. disputauimus, ante condemnationem reum non ligat, ut ipse teneatur exequutorem esse sui supplicij, aut mulctæ. Cum ergo ille præbendæ emptor ob crimen veniat suo pretio mulctandus, fit, ut ante condemnationem de crimen non amiserit vel dominium, vel possessionem, ut illic declarauimus; ac proinde cum dominium translatum non fuerit in recipientem, fit ut suo sit domino redhibendum. Neque quidquam refert iure diuino, & naturali, an solo ecclesiastico impediatur translatio dominij. Posset enim forsan im-

prebendarum quisquam comminiscit iustitiam
 rationem prebendarum non prohibitam diuino
 iure, aut naturali: nam licet Dominus noster
 iusserit gratis spiritualia conferri: nihilominus
 quia prebenda res est estimabilis pecunia,
 quamquam vendere peccatum sit, nihilominus iure naturali acquiritur
 pretij dñiūm pariter, sicut prebenda: sed quia ecclesia annullauit, cassauitque tales
 contractus, ut patet iuribus supra citatis proclamantibus esse nullos, potuit ipso facto
 pretium applicari pauperibus huiusmodi autem commentum bifariam, ut eorum peccati. Primum. n. arbitror iure diuino, & naturali dominium pretij non transmitti. Nam cum Deus gratis dare iusserit pretium, pro te non vendibili datur, qui quid sit de collatione prebendarum. Secundo, et si talis annullatio contractus ex solo statuto ecclesie ortum habuisset, non potuit eadem sancta ecclesia simoniacum empiozem in dicta causa in penam adigere, quosque effect de crimine condemnatus. Ex his ergo sequitur, quod tale pretium recipit, perinde atque viuaris debet absque ulla mora, nullaque expectata iudicis sententia restituere illud iudicium alienum, cuius dominium non habet dummodo cautionem capiat, ne postea cum fidei resciuerit, cogatur iterato soluere: quamuis ille, qui dedit, repetitio iure non permittitur, quandoquidem re cognita pretio imulcabitur. De restitōne autem prebendarum longē diuersa est ratio: etenim si collatio facta est, restitui immediate priori possessori non potest: quia dum prebenda secundum suam estimationem Petro contulit, Paulo simpliciter abstulit. Quare neuter eius dominus est, videlicet neque Paulus quia illi fuit adempta: neque Petrus, quia ratione simoniace in idoneus factus est recipiendi. Quo circa paulo restitui aliter non potest, nisi re signatione in arbitrio plati facta, qui reddat: praua tamen dispensatione super irregularitate per simoniam contracta. Quamuis reiecta Papae simonia, qui solos simoniacos habiles reddere valet, nihil obstat, quo minus Petro denuo proficiatur. Sed est aduertendum quod quamuis simoniacus solo iure pontificio irregularis sit, atque inhabilis ad recipiendum sacerdotium, vel ius spirituale, atque ad eodē iure impediatur translatio dñij, ut art. p.

ximo apertius fiet: nihilominus ius illud cogit, ut nulla expectata sententia restituatur prebendam: ut pote cuius non est legitimus possessor. De fructibus autem perceptis, in solutionibus 3. & 4. dicendum. Ad primum igitur argumentum multa ad primum D. Thom. respondet. Primum, quod est qui sacro ordine simoniace inicitur, characterem propter sacramenti efficaciam suscipit; haud tamen sacramentali gratia propter obicem simoniace suspenditur. Secundo subdit, quod ab ordinis executione suspenditur, ob id quod quasi surro contra dñi voluntatem characterem suscipit. Vbi id quod antea diximus, recoleendum est: nempe quod non solum dare, verum & recipere spirituale pretium, delictum sit simoniace. Tertio addit, suspensionem ordinis eo protendi, non modo suspensio non liceat ordinis munere fungi, verum neque alijs fas sit eis in tali executione communicare, siue delictum publicum fuerit, siue occultum. Itaque dum quis pretio quantumuis occulto, hoc est nondum in ius foras delato, sacerdotale ordinem suscipit, neque celebrare potest, neque alij, qui id scierint, eius celebrationi interesse. Quarto, subiungit talium simoniacum repetere non posse pretium. Intellego hoc autem in publico foro, ut nuperime dicebam: nam priuatum ante condemnationem a bitror eidem esse restituendum. Quinto denique concludit, quod simoniacus inde factus, quod ordinem simoniace contulit, aut prebendam vel dedit, vel recepit, vel mediator fuit, si delictum sit publicum, priuatum in publico foro, iure suspenditur: & quo ad se, & quo ad alios: si vero secretum, iure duntaxat est suspendus quo ad se. Notanda ergo hic est dñia, quod in collatione beneficiorum, nec dans nec recipiens qui delictum est occultum, est suspendus quo ad alios, sed in quo ad se. In collatione autem ordinum licet conferens eadem illiberetur lege, si ut crimine occulto, non sit suspendus nisi quo ad se: recipiens in eadem si sit occultum, ut oque modo est suspendus. Sententia est antiqua, quam Patres super capitula de simonia comprobant. Et arbitror eam esse rationem, quod cum in suscipiendo radix ipsa infecta fuerit, non solum ipsum ab executione voluerunt iura arceri, verum, & quoscumque priuatum id scien.

SOTO
 de Iure
 Legibus
 DIE
 13

De restitūōne prebendarum.

Pater. Ratio afferri.

id scientes, quamvis crimen occultum esset, hoc est non in publicum iudicium pertractum. Dator uero si legitime erat ordinatus, satis duxerunt, ut ipse abstineret, reliqui uero non tenebantur eum curare. Nisi publicus esset condemnatus. De istis suspensionibus extant iura in Extrauagan. Mai. & sup. citata, Sacro. quæ est in concilio Constantien. & in extrauagan. damnabile eiusdem Marti. & Eugenii & in alia. Cum deestabile. Illa autem quæ de aliorum communicatione cum simoniaco hic recensentur, ad seculum D. Tho. referenda sunt, nam postea ad consulendum timoratis conscientis decretum est in concilio Constant. ut nemo excommunicatum uitare teneatur, nisi nominatum. uel eum qui fuerit publicus clericorum percussor. Nec satis est, quod sit nominatur generali nomine criminis, puta simoniaco, aut hereticus, sed requiritur, quod sit de proprio nomine expressus. Alias non esset delicatis conscientis satis iucursus. Quare cum omnis excommunicatio suspensionem secum afferat, sit, ut etiam suspensus antequam publica sententia nominati sint, possint legitimi subditi sacramenta suscipere, etiam absolutionis. Immo uero subditi suum ius petente parcius potest sine culpa illi sacramentum ministrare, quia hoc totum in fauorem subditi indultum est, dummodo tamen non celebret id quod peccator contra immane sacrilegium crimen facere non potest. Ad secundum pari modo respondetur, quod ab episcopo simoniaco promotus non solum propter præceptum, uerum & propter eius excommunicationem nemo debet ordines suscipere absque dispensatione. Idque ut D. Thom. ait casu etiam quo subditi probare crimen non possunt. Alias recipiens particeps paret cum illo in crimine. Hoc autem simili modo, quo proxime dicebamus uenit intelligendum: loquebatur. n. secundum leges sui seculi. Iam quippe nunc nisi talis episcopus nominatum sit excommunicatus, potest subditi iuxta dictum decretum ab ipso petere sacramenta, si tamen ei sit necessarium. Neque uero episcopus tunc ad ministrandum desinat. Secus, si sua se sponte ingereret, ut si subditi non petente præcepto cum ad recipiendum uirgeret, aut si extraneos ordinaret. Quare tunc subdi-

tus non teneatur ei parere. Ab episcopi autem communicatione, qui aliter quam per sui promotionem simoniaco est, nisi crimen esset iuridice publicatum, neque secundum iura antiqua ullus tenebatur abstinere. Ad tertium respondetur, bifariam quemquam ueluti de usurario & fure dictum est, ad restitutionem teneri. Uno modo ratione acceptionis, quando scilicet peccauit accipiendo. Altero uero, ratione rei acceptæ, quando uidelicet rem possidet, quæ non est sua. Igitur dum qui sciens, & prudens, sua sponte uel ordines, uel ordinibus adiunctas præbendas suscepit, tenetur tunc ratione acceptionis. Quapropter non solum iis priuatur qui acceperit, nempe ordinis executione & beneficio cum perceptis fructibus, uerum & alios quos forte non percepit potuisset tamen alius legitime possessor precipere, restituere tenetur, quia omnium damna per iniuriam dedit, deductis tamen expensis causa fructum factis, et si quos in ecclesiæ utilitatem legitime, ut tenebatur, fecit. Quando uero leuisciente neque uolente per simoniam promotus est, tunc quidem solum tenetur ratione rei acceptæ, & ideo cum primum rescuerit, ab ordinis executione suspensus esse debet, sed tamen eos tantum fructus restituere, quibus factus est citior. haud tamen eos in super, quos suis usus bona fide insumpsit. Si uero ille, qui pecuniam eius nomine obtulit, in fraude id fecit, atque actu, ut postea ipse expoliaretur, tunc nisi ipse consenserit, nullatenus expoliandus est. Ad quartum respondet D. Tho. quod tam pecunia, uel possessio, hoc est prælato impensa, quam etiam fructus simoniace percepti, sunt ecclesiæ restituedi etiam dum prælatus, uel aliquis collegii in simoniam consensit. Si autem totum collegium fuerit eodem contractu infectum, tunc per facultatem prælati facienda est restitutio, uel alteri ecclesiæ, uel pauperibus. Et quidem id quod de fructibus asserit, ad uerbum uerissimum est secundum antiqua iura, tamen si iam nunc mos habet. Romanus, ut Papæ obtingat, ad suos sustinendos apostolicos sumptus. Quare cum illo fieri super eos potest compositio, ab illoq. obtineri remissio. Quod autem de simonia pretio addit, intelligendum arbitror eo modo, quo supra a nobis Soto, de Iust. & Iur. kkk 2 est.

Ad totum.

Ad quartum.
Mens S.
Thom.

expositum est, nempe postquam quis fuerit criminis condemnatus, nam res est occulta, existimo ei, qui dedit rehibendum. In solutione ead. quintum enarrat. D. Tho. decretum Lateranensis concilii sub Innocentio III. quod proxime eius tempora celebratum est, referit; c. qm. de simonia ubi qui ad religionis professionem simoniace sunt recepti, nisi restitutionis gratia (ut supra explicatum est) non quidem solennis non obligatione liberantur qui nequiverant: sed tamen de suo monasterio repulsi ad perpetuam penitentiam in arctiori regula subeundam addicuntur. Quod autem subsequitur, nihil ad presentia tempora attinet, sed ad illos qui ante eiusmodi decretum fuerant delinquentes, qui scilicet tantum in aliis conventibus eiusdem ordinis commorari.

Ad sextum. Sextum deniq. argumentum, quod impræsentiarum longe plus ambiguitatis affert, ad explorandam naturam mentalis simoniæ adhibendum est, obliget ne ad restitutionem, dum foras opere non prodit. Et quidem si qui præbendam recipit, nullam re uera tribuit pretium, tunc collator, et si pretium ex pacto sperasset, ad nihil teneretur, ut de usurario diximus. Sed dubium est de illo qui præbendam suscepit, si circa pactum credidit se eadem per simoniam recipere, uidelicet uel quia collatorem spe preui electum arbitrat eadem contulisse, uel quia munera præmiserat praua intentione, quæ etiã prælatus nihil sanior receperat, tunc inquam dubium est, neque parum molestum utrum teneatur resignare præbendam, & pariter prælatus quidquid receperat restituere. Nam si leges usurarias confulas, dñi usura riuus mēte cōcipit id quod ab altero sibi ultra sortē porrigitur, non gratis, sed rōne mutui poni igit, ad restitutionem teneatur. Tamen in contrarium existit rex ut multis apparet, expressus in cap. mandato. quod ultimum est tituli de simonia. Vbi habetur, quod quando sic inter duos cōtingit, ut alter ab altero spirituale quidpiam, scilicet locum in monasterio, alter uero, scilicet cōuenus, temporale recipit, utrinque tamen corrupto affectu, uidelicet q̄a uterque apud se credit id sibi simoniace collatum, in morte uterque eadē intentione largieba-

tur dum modo nullum exterius interuenit pactum, nullaque expressio contrariæ mentis, nec ad restitutionem, ut plei que reatur, obligatur, sed satis, utriusque est per solam penitentiam suo factis facere creatori. Hoc ergo c. quatenus aliter sentire uideatur, quam de usura definitum est, prægrande Doctoribus facessit negotium ad explicandum. Vnde Hostien super eo. c. distinguens, ait, ea que per simoniam contra ius diuinum acquiruntur, necessaria esse que restituantur, que uero per simoniam de iure positio, hoc est malam, quia prohibitam, esse a restitutione libera. De quibus, inquit, Papa illic loquebatur. Contentit Henricus Gaudens quoli. 6. q. 26. in quibus in d. sermonem haberi non de illo, qui pro ingressu religionis pecuniam contulerat sed de illis monachis, qui honorifica loca coemerant, puta Abbati propinqua. Attamē si legitimum significatum intropicias, locus in monasterio pro eodem usurpatur, quod est admisso ad religionem. Quare illic proculdubio de simonia contra nos diuinis intus est sermo. Vnde statim subiicitur mentio resignationis spirituales. Quocirca Panormitan. illic credens nullum simonia mentalis genus ad restitutionem obligare, etiam si munus sinistra intentione, & detur, & recipiatur, hoc discriminis inter usuram & simoniam comministratur, quod in odium usurariorum iusta est restitutio usura mentalis, ne scilicet illo palliamento crimen obtegeretur, non autem restitutio simoniæ. At uero maiorem sane deberet simonia inuidiam parere, quam usura, utpote quæ utulendot est. Addit ergo secundo, quod forsan d. c. est intelligendum, quando principalis intentio non est simoniaca. Verumtamen neque hæc ualet solutio, quia in usura, ut suo loco declarauimus, quatenus intentione recipiatur aliquid ultra sortē pro usu pecuniæ, est usura. Ioannes Andreas super dicto capitulo aliud minoris probabilitatis affert discrimen, nempe, quod in usura sola mēs usurarii est deprauata, exigentis aliquid ultra sortem, non autem alterius soluentis, & ideo iubetur ei fieri restitutio. In simonia uero utriusque animus est corruptus Nam tamen quæ ueluti spirituale prohibetur, &

Refuta- **Ratio i** **Calet.** **Secūda** **ma i Ga** **ictan-** **Secūda** **3. Rane**
 Res egeris paribus melior est conditio possideris, ut uterque permittatur id possidere, quod recepit. Preterquam, inquit, quod per usuram magis vulneratur charitas. Sed tamen quod hæc confecta interpretatio minus fit ad rem accommodata, inde patet, quod deprauata mens nemini debet suffragari. Quare multo minus simoniacus deberet dominium acquirere, quam usurarius. Nam alias etiam si pactum interuenisset, deberet uterque dominium acquirere. Calet. ergo longè alia via procedit. Ait inquam, secus habere simoniam, quam usuram: nam usuram, inquit, qui soluit, inuitus dat. Quare alter neutquam dominium acquirit. In simonia verò uterque dat vitroneus: nam cum prebenda suapte natura æstimabilis, ut ei videtur, sit pretio lubenter eam recipiens pretium soluit: quare nisi ecclesia prohiberet translationem dominij, teneret utrinque datio: & quia citra pactum non impedit, uterque euadit dominus. Sed neque ista solutio hærenti animo satisfacit: nam perinde simoniacus inuitus videtur conferre pretium, atque ille, qui accipit ad usuras: siquidem mallet gratis accipere, ut iure diuino alter tenebatur conferre. Innumere denique sunt expositiones aliæ huius textus, quod iudicium magis eius obscuritatis est. Igitur ut rem quam maximè ego possum, perspicue explicare pergam, totum dubium ex illo pendet, quod ex precedentibus huc reposuimus enodandum, nempe: utrum restitutio tam pretij simoniaci, quam rei spiritualis, sit de iure diuino, & naturali. Et primum omnium hoc confessissimum sit, quod ut inque contra ius diuinum committitur simonia: scilicet tam ex parte euentis, quam ex parte vendentis. Qua ratione, ut supra exposuimus, simonia differt ab usura, quoniam non solum uendens, uerum, & emens adue, sicut nature gratia spiritualium; quæ gratis debent non solum dari, sed etiam inquam Dei donum recipi. Secūdo, & hoc compertissimè est, quod restitutio ex utraque parte in simonia hæctenus est de iure diuino, quod in tali diuina prohibitione uendendi, & emendi fundatur: sed hoc est, quod apud neminem disputatum reperio, cui ab omnibus diuis capitiuli interpretibus examinari de

beret, uidelicet, utrum iure diuino sit impedita translatio tam rei spiritualis pretio receptæ, quam dñij eiusdem pretij. Nam si iure diuino simoniacus inhabilis sit ad recipiendum, tunc ecclesia nullatenus facere potuit, ut simoniacus mentalis, puta credens aliquid sibi datum in pretium, dominium acquireret. Si autem translatio eiusdem domonij solo iure ecclesiastico est impedita, potuit quidem ecclesia illud impedire interueniente pacto, permittere autem, ubi nullum intercederet. Et quidem Calet. hanc secundam uiam est ingressus. Arbitratur enim, quod etsi spiritualia iubeantur gratis dari, & recipi, nihilominus ex natura sua esse precio æstimabilia. Quare qui precium sua sponte pro illis confert, licet peccet quidem contra diuinam prohibitionem: nihilominus dominium transfert, nisi ubi translationem ecclesia impedierit. Et fateor in hoc modo planè fieri textus intelligentiam. Porrò uerò ex altera parte suadere contendam (nescio an persuadere potero) translationem dominij, saltè pretij iure diuino impediti: nã de re spirituali empta nõ est tanta persuasio. Et quo a prohibitione ipsa diuina auferemur, Christus dicens: Gratis accipitis, gratis date: omne ius sublatur uoluit aliquid recipiendi pro spirituali. Si autem nullum reliquit ius recipiendi, sit ut precium recipiens, nullatenus, Deo uerante, efficiatur dominus, sanè cum nisi aliquo iure, nemo rei dominus constitui ualeat. Secūdo: Qui mutuum dat propterea tenetur usuras restituere, quod gratis mutuare debet. Teneatur autem prelati diuino iure diuino eodem pacto spiritualia conferre: ergo eodem inhabilis sit, ut dominus fiat. Quod si dixeris non ob id usurarium teneri, sed quia seorsum uisum pecunie uendit, qui nullius per se est pretij. Pariter arguitur de spirituali re, nam neque hæc quidem, ut omnes fatentur, est pecunia æstimabilis. Quod si respondeas, ex natura sua esse æstimabilem, saltem ubi est fructifera sacerdotium; coarguitur nihilominus hæc non esse uedibilia. Nã dñ quis pro aliquo magistratu administrando publicum suscipit stipendium, ea lege, ut gratis illum admittret, si quid ultra pretij recipiat, nõ sit dñs, sed ad restitutionem teneatur. Prelati Soto de Iust. & Iu. k k k 3 a-

Pre. iū autem ecclesiastici sunt huiusmodi: ergo si quis eorum pro collatione spiritualium iuris iure quidpiam recipiat, iure diuino reddere perlingantur: nec possimur, q̄ neque Papa, neque Anusitum vllus, dominus est spiritualium, sed merus dispensator rerum domini sui: qui gratis id facere cūctis iussit. Quare nec tanquam domini, nec tanquam dispensatores dominium pretij acquirunt. Accedit huc pieterea vrgens admodum argumentum q̄ si solo iure pontificio prohibita esset translatio domini in simonia, sequeretur, quod si quis pro administratione sacramentorum, præter sacros ordines, reposceret, verè perciperet dominium. Nam iure pontificio eiusmodi translatio solum legitur prohibita, vt ait in præsentit articulo. D. Thom. in ordinum, & beneficiorum collatione, & ingressu religionis: in quibus pro nullis habentur contractus, vt supra dictum est. Profectò ergo quam maxima probabilitate pollet, vt in hoc etiã sensu iure diuino sit: ita in simonia restitutio iusta, id quod antiqui semper crederunt: vt Henr. Gaudensis, quolib. 6. q. 26. & Armacha. lib. 10. c. 23. quibus, & quolib. 9. art. 3. Adrianus ad harescit. In mo, & S. Thom. idem hic videtur sententiã: residuum obligationem restituendi in simonia non aliunde deducit, quam ex verbo Christi; Gratis accepistis, gratis date. Quamuis Caiet. hic in sua Summ. verb. simonia, & illic Sylue S. 2. Panor. supra citatum sequunt, contrarium censent. Dixerim autem non tantam esse permissiōem de acquisitione simonica rei spiritualis, quod nulla sit iure diuino; tūc q̄ licet dans pretium peccet contra naturam gratiã; tamen dum id sua dat sponte, non videtur inhabilis subiecto fieri ad recipiendum; tūc præsertim, q̄ si iure diuino nulla esset, nullatenus posset Papa super eo dispensare; & tamen communis est omnium consensus, q̄ si alicui simonica cōferat beneficium, licet vterque possit faciat collatio tñ teneat, vt artic. proximi disputabitur. Tenendo ergo, vt quã longissimè certius cenfeo, iure diuino iustam esse in simonia restitutio-nem. Restat ad allegatum capitulū respōdere; quod non est facile. Alijs ergo prætermittis solutionibus due sunt, quæ alicuius momenti haberi possunt. Vna, q̄ si

qui tanquam pretium aliquid obulit per-lato, sed tamen nullo expresso pacto do-minium in ipsum non transfulerit; tanquã quia restitutio non illi faciendã est, sed tantum ecclesiã, potuit Pontifex illam eidem episcopo indulgere, atque adeo ipsum è vinculo liberare. At verò mihi nullatenus sit probabile, posse ecclesiã con-demnare quenquam ad poenam ante cōdemnationem de crimine; & ideo neque illum qui pretium dedit, priuare suo iure potuit, quandiu eius lateret crimen. Ob idq; probè ait Adrianus loco citato, q̄no libet 9. Papam non posse restitutionem cuiuspiam remittere, quã faciendã est parti, quã dedit, sed illam, quã faciendã est ecclesiã. Quamuis, & hoc non profus improbabiliter potest ad textum applicari; nam illi monachi mentales simoniaci cū dispensationem peterent, delictum suum prodebat. Quocirca iam ecclesiã poterat eos, qui dederant, eodem pretio multare, tribuereq; ecclesiã, atque adeo restitutionem ei remittere, qui possidebat. At tamen ob id solutio hæc non omnino quadrat textui, q̄ illic Papa nullum solum indulgentiã beneficium apparet coalescere, sed profus id respondere, quod est de curpã iure. Alia ergo est solutio Adriani loco citato, quæ profectò attentè perspecta, vt meum fert iudicium, perplacabit. An si quidem illic Pontificem nullatenus decernere in simonia mentali non essent necessariam resignationem spirituum, aut temporalium restitutionem; imò contrarium docet, sed lectio quæ punctum, & comma ineptè collocat, errorem generat. Vulgò nanque post narrationem casus, responsum in duo diuisitur, videlicet, vt post verbum, extendi, fiat rubrica, & inde, quasi noua clausula sit, legatur. Et ad resignationem spirituum, & temporalium, quæ nullo pacto sed affectu animi procedente, in quo casu delinquentibus sufficit per solam poenitentiam suo satisfacere creatori; eos pro simonia huiusmodi non teneri. Ita ut hoc ultimum verbum referatur ad præcedentia, scilicet non teneri ad resignationem temporalium, & spiritualium. Quod profectò Papa non apparet sensisse, qui erat ter legi Gregorius Nonus: Nam Gregorius prius citamus, vt patet canone. Si quis neque i. q. i. tus re-contrarium statuisse videtur, ubi admonetur, quod

Soto
de Iure
Legibus,
DIT
13

Hem. Gaud.
Arma-
chamus
Adrian.
S. Tho.
Caiet.
Sylue.
Panor.

quod si qui fraudulentò munusculo eccle-
 siasticam dignitatem acceperit, tenetur
 illam sub pena damnationis resignare.
 Fraudulentam enim munusculum planè
 significat illud, quod fraudulenta mente
 absq; pacto expresso supponitur, nam v-
 bi conuentio interuenit, non est fraus,
 sed aperta iniquitas. Igitur non est credi-
 bile Grego. nonum contrarium voluisse
 docere. Igitur: Vt rectè text. legamur præ-
 mittendus est casus capituli. Quidam en-
 nim dato praua intentione pretio absq;
 pacto recepti sunt ad religionem, & for-
 san dederant monasterio aliquam præ-
 bendam, & insuper aliquod temporale.
 Postmodum verò compuncti Romam
 miserunt, vt cum illis fieret dispensatio.
 Papa vere misit mandatum, vt eadem fie-
 ret. Sed tamen dubitauit postea eius Ab-
 bas de extensione mandati quantum ad
 duo, nempe vtrum extendere facultas
 vsque ab abbatibus, vt ipse posset cum illis
 dispensare, item vtrum extendere etiam
 ad dispensandum super resignationibus,
 ne ex alterutra parte fierent, vt scilicet
 conuentus resignare non tenetur, sed om-
 nia posset retinere, quæ monachi contu-
 lerant. Respondet ergo ad vtrumq; Ponti-
 fex affirmatiuè, dicens; Mandato nostro
 recepto, vt cum monachis, qui per simo-
 niam dato aliquo (scilicet munere tam
 temporali, quam spirituali) locum in mo-
 nasterio sunt adepti secundum constitu-
 tionem generalis Concilij (videlicet
 Constantiensis, vt habetur cap. quonia,
 paulò ant eiu eod. tit. relato, & infra.) Se-
 quitur responsio. Consultationis tux
 breuiter respondentes, dicimus, manda-
 tum apostolicum (id est facultatem dis-
 pensandi) ad abbatibus extendi (vt scilicet
 ipsi valeant dispensare) & ad resi-
 gnationem spiritualium, & temporalium.
 Itaque verbum. Extendi fertur, in hoc
 quod sequitur, sed interlita rubrica rem
 obscurauit peruertitq. subinde lectione,
 vt intelligeretur non teneri ad resignatio-
 nes. Debes ergo sic legere. Extendi ad ab-
 bates, vt ipsi possint dispensare exten-
 due ad resignationes tam temporalium,
 quam spiritualium si modo nullum in-
 teruenit pactum, nempe vt abbas possit
 dispensare, ne resignatio tam tempora-
 lium, quam spiritualium, quæ alias ne-
 cessaria erat, non fiat. Addit uero, quæ

vtrinque taliter acquiruntur, vt pote
 quod dispensetur, ne vel monasterium
 restituat quæ perceperat, neque vero mo-
 nachi inde abire cogantur, id quod alio
 qui iuxta tenorem dicti concilij facere te-
 nebantur, & transire ad alium monast-
 rium. At ergo Papa, quod in illo casu,
 id est, facta dispensatione delinquenti-
 bus sufficit per solam poenitentiam suo
 satisfacere creatori. Verbum ergo, So-
 lam, non excludit quin ex natura simo-
 niæ faciendæ esset tam resignatio spiritua-
 lium, quam restitutio temporalium. Im-
 mo cum dicat mandatum dispensandi,
 ad id extendi palam docet super his di-
 spensationem fuisse necessarium, sed ex-
 cludit illa, quæ dicto consilio iubentur,
 scilicet ne exeant monachi a monaste-
 rio, sed maneant in suo loco cum sola pe-
 nitentia. Profecto apud me perquam
 abunde, uideatur responsio hæc capituli
 vim explicare, atque adeo cum commu-
 nis opinio, quod simonia mentalis non
 obliget ad restitutionem in eodem solo
 cap. fundetur non est cur ei adhibeatur
 fides. At Sanctus Thom. est, cui respon-
 dendum superest, quippe qui in presen-
 ti solutione ait sufficere simoniaco men-
 tali de mala intentione poenitere. Cui
 igitur responderetur non loqui de simonia
 mentali, vt communis opinio intelligit
 dicum capit. mandato. alias cum inter
 pontificia decreta iam tunc extaret, ip-
 sum citasset; sed vocat simoniaco men-
 talem eum, qui intendit pretio dare, aut
 accipere rem spiritualem tamen verè
 non dat. Colligamus ergo id quod sen-
 timus, si prælati aliquid pro collatione
 rei spiritualis receperit, etiam sine pa-
 cto, credens illud in pretium sibi dari,
 profecto non magis dominum, quam
 usurarius acquirit, atque adeo restituere
 tenetur eidem, qui dedit, si tamen po-
 stea rescuerit, id non sibi datum in pre-
 tium retinere potest. Atqui si quando
 confert beneficium, scit in pretium sibi
 munera esse impensa, non tenet colla-
 tio. Si autem quando contuli, non cre-
 debat sibi dari in pretium collatio ex par-
 te sua tenet, sed tamen si postea scriue-
 rit ceu pretium sibi data, restituere tenetur,
 & collatio constat ob inhabilita-
 tem ementis fuisse inualida. Et profecto
 quousque me uel ecclesia, vel sapientes
 Soto, de Iust. & Iu. K k k 4 aliud

Obiectio.

Ex Sancto Thom.

Solutio.

aliud docuerim, egomet mihi aliud per-
suadere nequeo.

ARTICVLVS II.

Vtrum summus Pontifex possit super pe-
nis simoniae dispensare.

1. Argu.

Secm.

Retu.

1. Con-
clusio.
Proba-
tio.

Postremo denique quaeritur, vtrum
penae simoniae sint per pontifices di-
spensabiles? Et arguitur negatiue: Quid-
quid Papa potest in tota familia Christia-
na, potest antistitum quicumque in sua die-
cesis nullus autem ipsorum dispensare su-
per eiusmodi poenis valeat: ergo neq; Pa-
pa. Secundò: Vna, potissima q. poena, vt
art. proximo diserebamus, est spiritua-
lium resignatio, temporaliumq. restitui-
tio. Super hoc autem dispensare nullus vi-
detur mortalium posse, cum eiusmodi re-
stitutio iure appareat diuino imperata.
Accedit tertio. Quòd si talis esset in Pa-
pa facultas, inde peruius pateret aditus
ad simoniarum barathrum: nam & Pa-
pa secum ipse dispensaret, vt dum veller,
sacerdotia venditaret, quorum nihilomi-
nus collationes teneretur. In contrarium
est tex. in c. mādato, proxime, expositum,
de simonia, vbi Papa facultatem indul-
sit dispensandi super simoniam. Id quod ce-
leberrimo vsu confirmatur.

Ad quaestionem duabus conclusioni-
bus respondetur, Vna: poena vitio simo-
niae decretae, sunt numero quatuor, aut
quinque. Prima, si verè poena dici potest,
est spiritualium resignatio, temporaliumq.
restitutio. Hoc patet cap. supra citatis, si
quis episcopus, & c. presbyterum, i. q. 1.
c. de hoc. & cap. audiuimus, de simonia.
Et in Extrauagantibus Martini, Eugenij,
& Paul. 2. cum detestabile, quibus contra-
ctus simoniacus habetur, vt nullus: siue
delectatio ea sit diuini iuris, vt arbitror,
siue ecclesiastica sanctio. Vbi autem con-
tractus est, nullus inde pròtinus restitu-
tionis vinculum exurgit. Quare non pro-
prie censenda est poena, sed naturalis obli-
gatio, vt quisque alienum relinquat.
Quamobrem nulla est, (vt supra dixi-
mus) expectanda sententia. Secunda pe-
na, est papalis excommunicatio, ut ei-
dem Extrauagantibus patet, & can. repe-
riuntur. 1. quæst. 1. quæ quidem (vt lib. 1.
expositum reliquimus) ipso facto incurri-

tur per sententiam ipsam iuris, eiusdem-
que admonitionem. Tertia est suspensio
ab ordinum functione qui per simoniam
recipiuntur, ut patet eod. c. si quis episco-
pus, & reperitur, & in eisdem Extra-
uagantibus Martini, & Eugenij. A qui
excommunicationis poena communis est
etiam mediocribus, ut inibi patet. Ita-
que illi qui suo negotio causam præbet,
vt alij simoniace contrahant, sunt ipso fa-
cto excommunicati. Quin verò & quot-
quot certa scientia testes essent simoniae,
iure antiquo tenebantur sub anathema-
tis poena reuelare, neque antequam reue-
larent, absolui poterant, vt in Extrauag.
Martini, legitur. Sed tamen, vt in verb. si-
monia. §. 19. Syluest. admonuit, de illis
tantum intelligebatur, qui praesentes es-
sent in Curia Romana. Imò verò neque
illo modo temperata lex vim nunc, in-
quit, habet ullam, quoniam est peritum
iam abrogata. Poena autem irregularita-
tis non est sub hoc termino iure expres-
sa, neque in Extrauaganti, cum detesta-
bile. vbi omnes poenae censentur, expres-
sunt. Nihilominus suspensio ab officio
illius, qui ordines simoniace suscepit, aut
contulit, quodam genus irregularitatis
est. Præterea cum simoniaci omnes sint
excommunicati, si postea celebrent, iure
lege communi excommunicationis man-
ent irregulares. Imò verò quatenus
non celebrent, quandiu excommunica-
ti sunt, nequeunt ad alios ordines pro-
moueri, quæ est tali irregularitas. Quæ
D. Thom. artic. 6. in responsione septi-
mi, maximam dispensationem, quæ cum
simoniaco fieri potest, arbitratur, ut in
eadem ecclesia maiores ordines conse-
quatur, ubi denotat simoniacos esse in-
regulares. Postrema denique poena est
infamia, ut habetur 15. quæst. 3. can. Sand.
& de accusationibus. ca. inquisitiones.
Posterior conclusio: Cum eo, qui simo-
niae labe infectus est, summus Pontifex
idemque solus dispensare valeat. Prior
pars inde patet, quòd cum plenissimam
habeat potestatem remittendi peccata,
vt eorum quascunque poenas valeat pro
caussa remittere, alias Christiana fami-
lia remedio esset orbata. Accedit quòd
poena, quæ verè sunt poenæ, videlicet
una excepta restitutione, omnes
sunt ecclesiastico iure decretae, in quod

Soto
de Iure
Legibus
DII
13